

Socialförsäkringsutskottets yttrande

1993/94:SfU6y

Ändringar av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) m.m.

1993/94
SfU6y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har berett socialförsäkringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1993/94:203 Ändringar av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) m.m.

Propositionen berör utskottets område i den del av avsnitt 6:2 (Socialdepartementet) Social trygghet för personer som flyttar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som avser social trygghet genom socialförsäkringar.

Propositionen innehåller i denna del förslag om att två rättsakter som tillkommit efter den 31 juli 1991 skall införlivas i den svenska rättsordningen genom ändringar i lagen (1992:1776) om samordning av systemen för social trygghet när personer flyttar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). De rättsakter det är fråga om är förordningarna (EEG) nr 1247/92 och 1248/92. Genom den förstnämnda förordningen klargörs vilka folkpensionsförmåner som endast behöver betalas ut vid bosättning i Sverige och genom den senare förordningen hur pensionsförmåner som utbetalas från flera medlemsstater kan samordnas.

Utskottet har ingen erinran mot förslagen.

Utskottet vill i detta sammanhang ta upp vissa andra konsekvenser av EES-anpassningen av den svenska trygghetslagstiftningen, vilka enligt utskottets uppfattning kan komma att vålla betydande problem i framtiden om de inte åtgärdas.

Genom inkorporeringen av förordningen (EEG) nr 1408/71 och rättsakter till denna medförde de nya principerna för samordning av pensionsförmåner mellan EES-länderna att medborgare i samtliga EES-länder tillförsäkrades samma rättigheter till pension som svenska medborgare. Sverige ändrade därför sina bestämmelser om folkpension så att folkpensionsförmåner fr.o.m. den 1 januari 1993 beräknas antingen i förhållande till bosättningsstid eller i förhållande till intjänandetid (prop. 1992/93:7, bet. SfU4, rskr. 69). För full folkpension krävs numera 40 års bosättning i Sverige eller 30 år med ATP-poäng eller därmed jämställda år. Vid mindre antal bosättnings- eller intjänandeår reduceras pensionen proportionellt. Det nya systemet är försett med en

rad undantagsregler, bl.a. vad gäller personer som fått asyl i Sverige. Dessa får som bosättningsår även räkna vissa år i det tidigare hemlandet.

1993/94:SfU6y

Med anledning av motioner, vari framhölls att folkpensionen genom det nya systemet skulle falla bort eller inskränkas för många svenska och utländska medborgare, vidtog utskottet vissa justeringar i de föreslagna övergångsbestämmelserna som gynnade framför allt äldre personer som inte skulle hinna komplettera sitt försäkringsskydd med privata försäkringar. Utskottet ansåg emellertid att det även med dessa vidgade möjligheter till oreducerad pension fanns anledning för regeringen att göra en närmare utredning av de problem som finns och som kan uppkomma i framtiden när det gäller försörjningen av invandrade ålderspensionärer som inte har rätt till folkpension eller endast kommer att kunna få en reducerad sådan pension. Utredningen borde också undersöka om det, utan att en sådan förmån kommer att falla under tillämpningsområdet för förordningen nr 1408/71, finns möjlighet att lösa eventuella problem med dessa gruppers försörjningsskydd på ålderdomen på annat sätt än genom socialbidrag. Detta gav riksdagen som sin mening regeringen till känna.

Av de personer som erhåller uppehållstillstånd i Sverige får majoriteten uppehållstillstånd av andra skäl än asylskäl, främst humanitära skäl eller på grund av anknytning till personer som redan finns i Sverige. Så t.ex. har den stora mängd uppehållstillstånd som beviljats till följd av förhållandena i det forna Jugoslavien i huvudsak grundats på humanitära skäl. Beträffande anknytningsfallen kan framhållas att i de fall det rör sig om en anhörig till en person som fått uppehållstillstånd som flykting betraktas även den senare anlande familjemedlemmen som mottagen på samma grund.

De ekonomiska problemen för såväl de enskilda invandrade personerna som för landets kommuner kan mot denna bakgrund inom en inte alltför avlägsen framtid bli betydande. Eftersom omfattningen av problemen för närvarande kartläggs och frågan ännu inte blivit föremål för utredning anser socialförsäkringsutskottet att det finns anledning för utrikesutskottet att understryka angelägenheten av att så snart som möjligt sker.

På ytterligare två områden förutsåg utskottet att det kunde bli stora problem med anledning av de ändrade folkpensionsreglerna. Det ena rör rätten till förtidspension för unga personer. Utskottet ansåg att beräkningen av bosättningstiden för svenska ungdomar över 18 år, som lämnade landet för några års utlandsstudier, fick konsekvenser som inte kunde accepteras när det gällde deras förtidspensionsskydd. Utskottet föreslog ett tillkännagivande om att studerande ungdomar under 26 år som lämnat Sverige för en längre tids studier än ett år skulle få ett provisoriskt skydd genom regler som regeringen bemyndigades utfärda i avvaktan på resultatet av en fortsatt utredning i frågan. Den andra frågan rörde rätten till barnpension som i vissa fall kunde falla bort på grund av de ändrade reglerna. Utskottet föreslog att frågan om vilka andra möjligheter som kunde finnas att kompensera ett barn för bortfallet av försörjningsstödet borde utredas.

Inte heller på dessa områden har någon utredning påbörjats varför utskottet anser att utrikesutskottet även i dessa fall bör understryka angelägenheten av att frågorna snarast får en lösning.

1993/94:SfU6y

Stockholm den 3 maj 1994

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gullan Lindblad

I beslutet har deltagit: Gullan Lindblad (m), Birgitta Dahl (s), Börje Nilsson (s), Sigge Godin (fp), Karin Israelsson (c), Nils-Olof Gustafsson (s), Hans Dau (m), Margareta Israelsson (s), Pontus Wiklund (kds), Arne Jansson (nyd), Gustaf von Essen (m), Bengt Lindqvist (s), Liselotte Wågö (m), Widar Andersson (s) och Rinaldo Karlsson (s).

